

Ülevaade taimekaitsepritside tehnilisest kontrollist (TK) Euroopa riikides (Seisuga aprill 2004)

Hinnanguliselt on EL riikides 1,5 miljonit taimekaitsepritsi.

Itaalia

TK on võimalik 9-s Itaalia regioonis 20-st. Osades neist on TK kohustuslik kõikidele farmidele, teistes farmides on see kohustuslik eelkõige neis, kus jälgitakse keskkonnadirektiivi EN 1257/99 nõudeid. Tegutseb 20 tunnustatud TK keskust 90-ne eri väljaõppe saanud ja eksami sooritanud töötajaga. 2003.a. kontrolliti kohalesõiduga farmidesse ca 4200 pritsi – valdavalt viinamarjaaedades kasutatavaid. Kontrollimise protseduur põhineb standardil EN 13790.

Poola

TK on Poolas vastavalt 1995.a. Taimekaitseseadusele kohustuslik alates 1999.a. nii põllu- kui aiapritsidele. Põllumajandusministri määrusega on kehtestatud TK reeglid, organisatsioon ja protseduur. Printsiihid on sarnased standardile EN 13790, kuid nõuded on leebemad ja mitmed mõõtmised on asendatud visuaalse hindamisega. Kasutusel on 71 skannerit (neid toodetakse ka Poolas) ja 359 Lurmarki rennlauda. TK-i korraldab ja kontrollib Taime Tervise ja Seemne Inspeksioon. Tegutseb 320 ametlikult tunnustatud kommertsettevõtet – agrokemikaalide ja masinate müüjad, ka ülikoolid jt. TK personal läbib 5 päevase (15 tundi loenguid ja 20 tundi praktilist õppust) koolituse, mis lõpeb riikliku eksamiga. Riiklik toetus TK sisseviimisel ja seadmete soetamisel oli suhteliselt väike. Kontrollitud on ca 32% olemasolevast 302 tuhandest pritsist. TK kulused kompenseerib väikefarmeritele osaliselt riik. TK maksab 400...650 krooni.

Norra

Pritside vabatahtlikku TK-i alustati 1990.a., see muutub kohustuslikuks alates 01.01.2006. TK-i viib läbi üle 70 üksuse, kellel on kohalesõiduks kontrollaparatuuriga komplekteeritud kerghaagised. Püütakse jälgida standardi EN 13790 nõudeid. Kontrollitakse lekkeid, pumba tootlikkust, manomeetri täpsust, poomi ja mõõdetakse iga pihusti tootlikkust ning hinnatakse Lurmarki rennlauaga pihustusühtlust. Aiapritside TK-i alustati 1995.a., arendatakse kasvuhoonepritside TK-d.

Alates 2004.a. koolitatakse TK käigus farmereid, milleks on koostatud CD-l vastav õppematerjal.

TK maksumus on suurusjärgus 3400 krooni.

Saksa LV

Põllupritside vabatahtlik TK oli võimalik alates 60-ndate aastate lõpust ja aiapritsidel alates 80-ndate keskelt. Kohustuslikuks muutus TK põllupritsidel alates 1993. ja aiapritsidel 2002. aastast. Tegutseb ca 1000 ametlikult tunnustatud üksust, kes võivad ka teatud paikadesse (ca 2000) kohale sõita. Üksikasjalik reeglistik on välja töötatud Föderaalse Bioloogilise Uurimiskeskuse (BBA) poolt ja see on vastavuses standardiga EN 13790. Viimasel ajal on kontrollitud ca 80 000 pritsi aastas.

Vastavalt Saksa LV taimekaitseseadusele peab pritsivalmistaja või diiler, kes toob turule uue pritsi, deklareerima BBA-le, et see vastab kehtestatud nõuetele. BBA kontrollib esitatud dokumentaatsiooni ja kannab nõuetele vastavuse korral uue seadme ametlikku registrisse, mis annab ühtlasi müügiõiguse.

TK maksumus ulatub 2000 kroonini.

Hispaania (Kataloonia)

TK on vabatahtlik, viiakse läbi vastavalt standardile EN 13790.
Tk maksumus on kuni 800 krooni.

Hungari

Alates 01.01.2005.a. peavad kõik pritsid paagi mahuga üle 100 liitri iga kahe aasta tagant läbima TK vastavalt standardi EN 13790 nõuetele. TK-l teostavad kontrolljaamad, kes on tunnustatud Hungari Põllumajanduse Mehhaniseerimise Instituudi poolt, ühtlasi varustab viimane kontrollijad ka seadmetega. Kontrollitavate pritside omanikud peavad kontrollijaid informeerima oma soovist 30 päeva ette. Kontrollijatele korraldab väljaõppe ülalnimetatud instituut.
TK maksumus ulatub 630 kroonini.

Tšehhi

TK on kohustuslik alates 1997.a. põllu- ja aiapritsidele, puhistitele ja arooseadmetel ning vastab standardi EN 13790 nõuetele. Riigi Füto-sanitaaria Administratsioon vastutab kontrolljaamade tunnustamise eest ja teeb järelvalvet. 50-st tunnustatud kontrolljaamast tegutseb aktiivselt 30, viimase 2-3 aastaga on kontrollitud 50 % pritsidest. Pritside tootjad ja importijad peavad ülalnimetatud ametkonnas registreerima uute pritside mudelid.

Rootsi

Pritside vabatahtlik TK viidi sisse 1988. a. ja seda subsideeriti riigi poolt ca 100 € ühe kontrollimise kohta. Süsteemi kavatsetakse muuta. 11 aasta jooksul viidi läbi ca 19 000 subsideeritud kontrollimist. Kontrollijaid – neid on kokku 150 - subsideeriti seadmete ostul 50 % ulatuses, kuid mitte üle 5000 €. Pritsimisühtlust kontrollitakse Lurmarki rennlauaga, mis on kõigil olemas.
TK maksumus ulatub 2800 kroonini.

Horvaatia

Vabatahtlikku põllupritside TK-I alustati 1988.a., see katkes 1991.a. seoses sõjaga ja jätkub 2002.aastast. Viimaste aastatega on kahe kontrollija poolt üle vaadatud 125 pritsi, mõõdetakse traktori kiirust, pumba tootlikkust, pihustite vooluhulka ja pihustusühtlust ning kontrollitakse manomeetri täpsust.

Kreeka

Kuna pritsid peavad vastama ka masinadirektiivi 98/37/EN nõuetele (CE märk), siis on tootjate ja importijate poolt vastuseis nende TK sisseviimisele põhjendusel, et see rikub EL seadust.

Slovakkia

Kohustuslik pritside TK on algusjärgus, on 12 sertifitseeritud kontrolljaama.

Belgia

TK on kohustuslik alates 1995. aastast. Belgia on Euroopas ainuke maa, kus TK-i viivad läbi riiklikud kahe Põllumajanduse Uurimise Keskuste meeskonnad. Need peavad olema valideeritud standardi EN 45004 kohaselt. Kogu aktsiooni kontrollib Tarbajakaitseamet. Kogu riigi kohta on 6 meeskonda ja nad peavad kontrollima 3 aasta jooksul 24000 pritsi. Meeskondadel on mõõteseadmetega komplekteeritud furgoonautod. Meeskonnas on kaks tehnikut ja nad suudavad päeva jooksul kontrollida vähemalt 12 pritsi. Välja on valitud 416 kontrollimiskohta nii, et pritsi kohaletoomiskaugus on alla 20 km. Kontrollitavaid informeeritakse tulekust 2-3 nädalat ette. Oluline omapära on see, et pritsimisühtlust rennlauaga ei kontrollita, selle asemel mõõdetakse kõikide pihustite tootlikkus stendis ja rõhu langus poomi sektsioonide lõpus. Pihustite selline kontrollimine annab tõepärase tulemuse pihusti seisundist, sest nii on välistatud pritsi teiste

sõlmede (torud, voolikud jne) mõju pihusti tootlikkusele. Mõõtmistulemused salvestatakse arvutisse.

Keskmiselt maksab üks TK 1500 krooni.

Leedu

Kasutuses olevate pritside kohustuslikku TK-i alustati 2003.a., lisaks sellele teeb Leedu Riiklik Masinakatsejaam kohustusliku tehnilise ekspertiisi uutele (ilmselt vaid Leedus toodetavatele) ja ümberehitatud pritsidele. Leedu on jagatud kümneks tsooniks, igas tsoonis on üks insener-inspektor (sama, kes teeb traktorite korralist tehnoulevaatus), kellele riigi kulul osteti pritside kontrollimiseks elementaarne mõõtevahendite komplekt – mensuur, kontrollmanomeeter, mõõdulint ja nurgamõõtur ning individuaalsed kaitsevahendid.

Korraldajatele on selge, et selline TK on väga pealiskaudne ja ei vasta nõuetele, kuid see on tingitud finantside puudusest. On välja arvatud, et paiksete kontrolljaamade rajamiseks Saksa LV eeskujul vajatakse ca 31...42 miljonit krooni ehk 700...950 tuhat krooni ühe jaama kohta.

Kuni 12 m pritsi TK maksab 115 krooni + transport, laiematel lisandub iga meetriga ca 5 krooni.

Läti

Pritside TK-i süsteemi ja seadusandlust alles hakatakse välja töötama. Pritse saab kontrollida Priekulis asuvas Riiklikus Põllumajandustehnika Sertifitseerimise ja Katsekeskuses, kus on olemas elektronskanner pritsimisühtluse määramiseks ja teisi mõõtevahendeid.

Holland

Põllupritside TK on kohustuslik alates 1997. aastast perioodiga 2 aastat ja aiapritside TK alates 2002. aastast. Riigis on 136 kontrolljaama põllupritside jaoks (neist 35 esimese rajamist subsideeris valitsus) ja 12 jaama aiapritside kontrollimiseks. 2003.a. kontrolliti ligi 8000 põllupritsi ja ligi 1200 aiapritsi. Tööd juhib ja koordineerib Põllumajandusmasinate Kvaliteedi Kontrolli Keskus (Foundation), kelle kvaliteedisüsteem on sertifitseeritud vastavalt standardi ISO 9001:2000 nõuetele. Keskus inspekteerib ja tunnustab kontrolljaamu ning sõlmib nendega lepingud; kontrolljaamad maksavad Keskusele aastamaksu. TK protseduur on kehtestatud kõrgemalt poolt. Keskuse juures tegutseb riigiametnikest ja kontrolljaamade, farmerite ning pritsitootjate esindajatest moodustatud tehniline komitee, kes arutab läbi tekkinud probleemid ja teeb ettepanekud protseduuri muutmiseks või täiendamiseks. Eelistatavalt viiakse TK läbi hoones, kohustuslikud kontrollseadmed on manomeetristend, elektronskanner, voolumõõtur, mõõdulint, tahhomeeter, rehvimanomeeter ja mensuur. Kontrollija peab läbima kahepäevase õppuse ja sooritama eksami nii teoorias kui praktikas ning käima iga kahe aasta tagant täiendõppusel. Keskuse inspektorid külastavad kontrolljaamu vähemalt kord aastas ja veenduvad seadmete korrasolekus. Ka tehakse ootamatuid juba kontrollitud pritside ülevaatusi. Oluliste puuduste avastamisel kontrolljaama töö peatatakse.

TK kulud sõltuvad töölausest jt tegureist, ulatudes 2500 kroonini ning need kannab omanik.

Prantsusmaa

TK on seni vabatahtlik. Lähtutakse põhimõttest – parem on diagnostika kui kontroll või inspekteerimine. Mõõdetakse pihustite vooluhulka ja pihustusühtlust (rennlauaga). Ollakse seisukohal, et tuleks juhendada standardist EN 13790.

Koostaja: Jaanus Siim, EMVI põllumajandustehnika katselabori juhataja.

23. november 2004.a.